

355
0-75

**МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ імені ІВАНА КОЖЕДУБА**

**ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ
ВИНАХІДНИЦЬКОЇ ТА РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКОЇ РОБОТИ
В ПОВІТРЯНИХ СИЛАХ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

**Вінниця – Харків
2018**

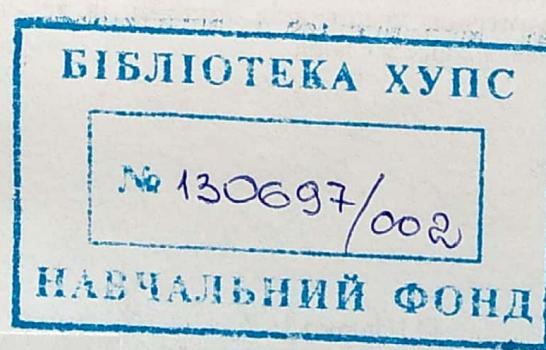
355
0-75

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СІЛ імені ІВАНА КОЖЕДУБА

**ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ
ВИНАХІДНИЦЬКОЇ ТА РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКОЇ РОБОТИ
В ПОВІТРЯНИХ СИЛАХ ЗБРОЙНИХ СІЛ УКРАЇНИ**

Методичний посібник

Під загальним керівництвом С. С. Дроздова



A 0 8 9 7 5 2



Вінниця – Харків
2018

УДК 608.2+608.3
ББК Ц.у
О-75

Рекомендовано до друку відповідно до рішення бюро
військо-наукової ради Повітряних Сил Збройних Сил
України від 15.12.2017 року.

Автори: В. Є. Шамко, О. М. Жарик, А. М. Алімпієв, Г. В. Певцов,
О. В. Коломійцев, В. В. Коваль

Рецензенти: О. І. Стрєлков – доктор техн. наук, професор, Заслужений
винахідник України;
Є. Л. Казаков – доктор техн. наук, професор, Заслужений
раціоналізатор України

Основи організації та здійснення винахідницької та раціоналізаторської
O-75 **роботи в Повітряних Силах Збройних Сил України: методичний**
посібник / В. Є. Шамко, О. М. Жарик, А. М. Алімпієв та ін.;
під. заг. керівн. С. С. Дроздова. – Х. : ХНУПС, 2018. – 200 с.

У посібнику розкриті основи винахідницької та раціоналізаторської роботи в Повітряних Силах Збройних Сил України. Роз'яснені вимоги основних нормативно-правових документів, що регламентують винахідницьку та раціоналізаторську роботу в Україні, Збройних Силах України. Розглянуто порядок складання, подачі і розгляду заяв на винахід (корисну модель) та раціоналізаторську пропозицію. Наведені форми та зразки документів щодо їх оформлення. Висвітлюються питання щодо порядку обчислення та виплати винагороди за винахідницьку і раціоналізаторську роботу, а також порядок присвоєння почесних звань “Заслужений винахідник України” та “Заслужений раціоналізатор України”.

Посібник рекомендовано посадовим особам органів управління, військових частин та установ Повітряних Сил Збройних Сил України, які беруть участь в організації винахідницької та раціоналізаторської роботи.

Видання посібника спрямовано на практичну допомогу особовому складу, який бере участь у вдосконаленні зразків озброєння та військової техніки. Посібник також може бути корисним для відповідних спеціалістів інших видів Збройних Сил України, науково-педагогічних та педагогічних працівників, докторантів, ад'юнктів (аспірантів) та курсантів (студентів) вищих навчальних закладів.

УДК 608.2+608.3
ББК Ц.у

© Шамко В. Є., Жарик О. М., Алімпієв А. М.,
Певцов Г. В., Коломійцев О. В., Коваль В. В., 2018
© Дроздов С. С., заг. керівництво, 2018
© Харківський національний університет Повітряних
Сил імені Івана Кожедуба, 2018

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень і термінів.....	6
Вступ.....	7
1 Основні поняття та принципи організації винахідницької та раціоналізаторської роботи в Збройних Силах України.....	9
1.1 Основні поняття винахідницької та раціоналізаторської роботи.....	9
1.2 Основні принципи удосконалення існуючих та створення нових зразків (комплексів, систем) озброєння та військової техніки....	13
1.3 Вимоги законодавчих, нормативно-правових та керівних документів щодо організації винахідницької та раціоналізаторської роботи в Збройних Силах України.....	14
1.4 Керівництво винахідницькою та раціоналізаторською роботою у Збройних Силах України.....	17
1.5 Роль та місце винахідницької та раціоналізаторської роботи в розвитку озброєння та військової техніки в Повітряних Силах Збройних Сил України.....	20
2. Обов'язки посадових осіб Повітряних Сил Збройних Сил України щодо організації винахідницької та раціоналізаторської роботи.....	25
2.1 Обов'язки посадових осіб Командування Повітряних Сил та повітряного командування щодо організації винахідницької та раціоналізаторської роботи.....	25
2.2 Обов'язки посадових осіб військової частини щодо організації винахідницької та раціоналізаторської роботи.....	27
2.3 Обов'язки посадових осіб ВВНЗ (НДУ) щодо організації винахідницької та раціоналізаторської роботи.....	28
3 Основи розробки винаходу (корисної моделі).....	29
3.1 Особливості складання заяви на винахід (корисну модель).....	29
3.2 Перелік документів для подання заяви на винахід (корисну модель).....	33
3.3 Особливості складання, подачі та розгляду заяви на винахід (корисну модель).....	39
3.4 Особливості складання опису на винахід (корисну модель).....	44
3.5 Особливості складання формули винаходу (корисної моделі).....	50
3.6 Особливості складання креслень (графічних зображень) винаходу (корисної моделі).....	54
3.7 Особливості складання реферату винаходу (корисної моделі)....	55
3.8 Особливості видачі патенту України на винахід (корисну модель).....	55

3.9	Алгоритм складання, подачі та розгляду заяви на винахід (корисну модель).....	58
4	Основи розробки раціоналізаторської пропозиції.....	62
4.1	Особливості складання, подачі та розгляду раціоналізаторської пропозиції	62
4.2	Алгоритм складання та оформлення заяви на раціоналізаторську пропозицію.....	70
4.3	Особливості кваліфікації раціоналізаторської пропозиції.....	77
4.4	Особливості видачі свідоцтва на раціоналізаторську пропозицію.....	78
5	Основи організації патентних досліджень під час виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт.....	82
5.1	Життєвий цикл зразка (комплексу, системи) озброєння та військової техніки та його зв'язок з видами робіт під час проведення патентних досліджень.....	82
5.2	Організація патентних досліджень під час виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт.....	85
5.3	Класифікація інформації про об'єкти інтелектуальної власності.....	87
5.4	Особливості застосування методів науково-технічного прогнозу розвитку озброєння і військової техніки для аналізу патентної та науково-технічної інформації.....	88
5.5	Порядок розроблення та оформлення завдання на проведення патентних досліджень.....	90
5.6	Порядок розроблення та оформлення регламенту пошуку за фондами патентної та науково-технічної інформації.....	92
5.7	Організація пошуку та відбору джерел інформації під час проведення патентних досліджень.....	96
5.8	Систематизація та аналіз патентної та науково-технічної інформації під час проведення патентних досліджень.....	100
5.9	Порядок оформлення звіту про патентні дослідження.....	106
6	Основи визначення прав на об'єкти інтелектуальної власності.....	108
6.1	Охорона прав інтелектуальної власності під час здійснення заходів з винахідницької та раціоналізаторської роботи.....	108
6.2	Охорона прав інтелектуальної власності в процесі наукової та науково-технічної діяльності.....	109
6.3	Охорона прав інтелектуальної власності під час виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт.....	109
6.4	Охорона прав інтелектуальної власності під час військово- технічного співробітництва.....	111

6.5	Ліцензійна діяльність підприємств та організацій щодо зразків (комплексів, систем) озброєння та військової техніки.....	111
6.6	Особливості використання винаходів (корисних моделей, промислових зразків) та раціоналізаторських пропозицій, створених під час виконання службових обов'язків.....	113
7	Основи фінансування витрат на винахідницьку та раціоналізаторську роботу.....	114
7.1	Порядок обчислення та виплати винагороди за винахідницьку і раціоналізаторську роботу та сприяння винахідництву і раціоналізації.....	116
7.2	Порядок присвоєння почесних звань “Заслужений винахідник України”, “Заслужений раціоналізатор України”	119
7.3	Порядок виплати надбавки до грошового забезпечення за почесні звання “Заслужений винахідник України”, “Заслужений раціоналізатор України”	121
	Література.....	123
	Додаток А.....	126
	Додаток Б.....	140
	Додаток В.....	164
	Додаток Г.....	176

